

1:a Nationella Konferensen i Palliativ vård

Dag 1 – Måndag den 12 april 2010

10.00	10.30	INVIGNING Carl Johan Fürst, Överläkare Stockholms Sjukhem, Professor, Karolinska Institutet, Ordförande Nationella Rådet för Palliativ Vård Jan-Håkan Hansson, Rektor Ersta Sköndal Högskola, Tf direktor, Ersta Diakoni Elisabet Wennlund, Sjukhusdirektör, Stockholms Sjukhem H.M. Drottning Silvia	Aulan
10.30	10.55	ATT LEVA NÄRA DÖDEN Peter Strang, Professor, Karolinska Institutet	
10.55	11.15	PAUS	
11.15	11.35	ATT MÖTA FAMILJER NÄR EN AV DEM HAR EN LIVSHOTANDE SJUKDOM Ida Carlander, Leg sjuksköterska Ersta Sköndal Högskola	Aulan
11.35	12.00	LINDRING AV SYMPTOM – UTMANINGAR FUNDERINGAR OCH AKTUELLA FRÅGESTÄLLNINGAR Bertil Axelsson	
12.00	13.15	LUNCH/POSTER	
13.15	14.15	DEMENS UR PALLIATIV SYNVINKEL Barbro Beck Friis, Professor, Borensberg ATT MISTA SITT BARN I CANCER – 449 FÖRÄLDRARS ERFARENHETER Ulrika Kreicbergs, Docent och leg sjuksköterska, Karolinska Institutet	Aulan
13.15	14.15	I. ATT LEVA NÄRA DÖDEN Moderator: Anna Milberg Kristina Ek F1 Sträva för att behålla livsutrymmet: berättelser om att leva med avancerad kroniskt obstruktiv lungsjukdom och vara ensamboende. Ek Kristina, Ternestedt Britt-Marie, Andershed Birgitta, Sahlberg-Blom Eva Örebro Universitet, Ersta Sköndal Högskola, Karolinska Institutet, Stockholms Sjukhem Anna Milberg F2 Vad är en "trygg bas" i dödens närhet? Studie med anknytningsteoretisk referensram av vuxna patienters respektive närståendes erfarenheter av palliativ hemsjukvård. Milberg Anna, Wählberg Rakel, Jakobsson Maria, Olsson Eva-Carin, Olsson Maria, Friedrichsen Maria Linköpings universitet, Vrinnevisjukhuset Norrköping, Lasarettet i Oskarshamn Kerstin Åkerlund F10 Samtalsgrupper för närstående till patienter med sjukdomen ALS - erfarenheter och resultat. Åkerlund Kerstin, Klamann Margareta, Olsson Mariann Karolinska Universitetssjukhuset Magdalena Andersson F11 Att vara en hängiven medresenär under resan mot det ofrånkomliga slutet. Andersson Magdalena, Ekwall Anna, Rahm Hallberg Ingalill, Edberg Anna-Karin Lunds universitet/Eslövs kommun, Skånes universitetssjukhus, Lunds universitet	Rum 361

13.15 14.15 II. ATT VARA NÄRSTÅENDE del 1

Rum 357

Moderator: Birgitta Andershed

Inger Benkel

F3 *Närståendes process till insikt att en patient är döende.*

Benkel Inger, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Maria Carlsson

F4 *Betydelsen av trötthet hos närstående till patienter som vårdas på en palliative enhet.*

Carlsson Maria, Uppsala universitet

Anette Henriksson

F5 *Ett stödprogram för närstående till patienter inom palliativ vård.*

Henriksson Anette, Andershed Birgitta, Benzein Eva, Ternestedt Britt-Marie
Örebro universitet, Ersta Sköndal Högskola

Inger James

F6 *Mötet mellan den informella och professionella omsorgen vid vård i livets slut.*

James Inger, Andershed Birgitta, Ternestedt Britt-Marie

Örebro universitet, Ersta Sköndal Högskola, Stockholms Sjukhem, Karolinska Institutet

13.15 14.15 III. LINDRING AV SYMTOM

Rum 353

Moderator: Margareta Randén

Eva-Lena Andersson

F12 *Hur använder vi medicinsk onkologisk behandling till cancerpatienter i livets slutskede?*

Andersson Eva-Lena, KVH Kristianstad

Margareta Randén

F13 *Spridd cancer med okänd primärtumör- erfarenheter efter sex års arbete.*

Randén Margareta, Helde Frankling Maria, Gunvén Peter
Karolinska Universitetssjukhuset

Ulla Zachrisson

F14 *Sederande behandling och sedering som biverkning vid vård i livets slut. Jämförande retrospektiva journalgenomgångar från en Palliativ avdelning vid Stockholms Sjukhem.*

Zachrisson Ulla, Fürst Carl Johan, Stockholms Sjukhem

Annette Lindblad

F15 *ASCITES – NÄR? HUR? VAR? AV VEM?*

Lindblad Annette, Skånes Onkologiska Klinik

13.15 14.15 IV. EXISTENTIELLA FRÅGOR

Rum 351

Moderator: Ingrid Bolmsjö

Lisa Sand

F16 *Upplevelser av existentiell ensamhet inför egen, annalkande död.*

Sand Lisa

Berit Seiger Cronfalk

F17 *Det är en bekräftelse på att vi finns – efterlevandes upplevelser av att få mjuk massage.*

Cronfalk Seiger Berit, Karolinska Institutet, Ersta Sköndal Högskola

Marit Karlsson

F18 Dödshjälp – en kvalitativ studie av döende cancerpatienters inställning.

Karlsson Marit

Maria Browall

F19 Vårdpersonalens uppfattningar om existentiella frågor hos patienter med cancer.

Browall Maria, Melin-Johansson Christina, Strang Susann, Danielson Ella, Henoch Ingela
Sahlgrenska universitetssjukhuset, Bräcke Diakoni, Karolinska Institutet

14.15 14.30 PAUS

14.30 15.30 ETISKA DILEMMAN I VARDAGEN - KUNSKAP, TEAMARBETE, ETISK ANALYS FORDRAS I GOD PALLIATIV VÅRD. Aulan

Gunnar Eckerdal, Överläkare, palliativa teamet Kungsbacka

I DEN DJUPASTE FÖRTVIVLAN - VAR FINNS GUD?

Lars Björklund, Kaplan, Sigtunastiftelsen

14.30 15.30 V. FORSKNINGSSAMVERKAN: OPCARE9 Rum 361

Moderator: Carl Johan Fürst

Carina Lund-Hagelin

F20 OPCARE9 - Ett europeiskt samarbetsprojekt mellan forskare och kliniskt verksamma inom palliativ vård.

Fürst Carl Johan, Lindqvist Olav, Lundquist Gunilla, Lundh Hagelin Carina, Rasmussen Birgit,
Sauter Sylvia, Tishelman Carol

Stockholms Sjukhem, Karolinska Institutet, AHS-Viool, Skellefteå, Umeå Universitet

Birgit Rasmussen

F21 Icke-farmakologiska vårdaktiviteter - En internationell inventering av vad vårdpersonalen gör under de sista dagarna av en patients liv.

Lindqvist Olav, Tishelman Carol, Lundquist Gunilla, Sauter Sylvia, Fürst Carl Johan,
Lundh Hagelin Carina, Rasmussen Birgit

Stockholms Sjukhem, Karolinska Inst, Umeå univ, Landstinget Dalarna, Sophiahemmet

Olav Lindqvist

F22 Utveckling av ett basalt läkemedelskit för de sista dagarna i livet ur ett europeiskt perspektiv - Vilka läkemedel bör finnas tillgängligt oberoende av var personen vårdas.

Lindqvist Olav, Tishelman Carol, Lundquist Gunilla, Sauter Sylvia, Fürst Carl Johan,
Lundh Hagelin Carina, Rasmussen Birgit

Stockholms Sjukhem, Karolinska Inst, Umeå univ, Landstinget Dalarna, Sophiahemmet

Samt Sylvia Sauter och Carol Tishelman

14.30 15.30 VI. ATT FÖRBÄTTRA VÅRDEN I LIVETS SLUT FÖR DE ÄLDRE Rum 357

Moderator: Jane Österlind

Jane Österlind

F23 Som en främling i en okänd kultur – äldre personers erfarenheter av livets slutskede på vård- och omsorgsboende.

Österlind Jane, Ersta Sköndal högskola

Berit Ålstig

F24 Palliativ omvårdnadsutbildning för hemtjänsten.

Ålstig Berit, Nordgren Helena, Jälmlbrant Jonas

Mellanbygdens hälsocentral, Västerbottens län

Eva Åstradsson

F25 *Utvärdering av ”Basutbildning i palliativ vård i livets slutskede”
– kan en halv dag göra skillnad?*

Åstradsson Eva , Palliativt kompetenscentrum i Östergötland

14.30 15.30 VII. SPECIALISERAD PALLIATIV HEMSJUKVÅRD NU OCH I FRAMTIDEN Rum 353

Diskussion under ledning av Maria Jakobsson och Monica Nilsson, NRPV

14.30 15.30 VIII. ETIK OCH HOPP Rum 351

Moderator: Daniel Brattgård

Louise Olsson

F28 *Strategies for maintaining hope close to death:
an interview study of patients in palliative home care.*

Olsson Louise, Campus Norrköping, Linköping University

Eva Erichsen

F29 *Sjuksköterskors upplevelser av ärlighet i palliativ vård*

Erichsen Eva, Hadd Danielsson Elisabeth, Friedrichsen Maria

Linköpings universitet, campus Norrköping, Vrinnevisjukhuset Norrköping

Daniel Brattgård

F37 *Existentiell och andlig smärta vid livets slut*

Brattgård Daniel, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

15.30 16.15 KAFFE/POSTER

16.15 17.30 PANELDEBATT DÖDSHJÄLPSDEBATTEN OCH DEN PALLIATIVA VÅRDEN Aulan

Moderatorer: Carl Johan Fürst, Britt-Marie Ternestedt

Deltagare: Barbro Beck-Friis, Daniel Brattgård, Anette Henriksson,
Marit Karlsson, Nils Lynöe, Barbro Westerholm

17.30 18.30 MINGEL

1:a Nationella Konferensen i Palliativ vård

Dag 2 – Tisdag den 13 april 2010

09.00	09.40	DEN PALLIATIVA VÅRDENS UTVECKLING OCH UTMANINGAR Britt-Marie Ternestedt, Professor, Ersta Sköndal Högskola, Peter Strang, Professor, Karolinska Institutet, Överläkare, Stockholms Sjukhem	Aulan
09.40	10.00	PALLIATIV VÅRD I SVERIGE – EN ÖVERSIKT Carl Johan Fürst, Ordförande Nationella Rådet för Palliativ Vård	
10.00	10.20	PALLIATIV VÅRD I FRAMTIDEN – EN SPANING Georg Engel, Verksamhetschef, med. dr. Hospicekliniken Ersta Sjukhus	
10.20	11.00	KAFFE/POSTER	
11.00	11.25	GER UTBILDNING DEN KOMPETENS SOM KRÄVS? Joakim Öhlen, Leg sjuksköterska, professor Sahlgrenska akademien Staffan Lundström, Med dr, överläkare Stockholms Sjukhem	Aulan
11.25	12.00	KVALITET - HUR MÄTER MAN DEN? Eva Thorén Todoulos, Verksamhetschef Stockholms Sjukhem	
12.00	13.00	LUNCH	
13.00	13.40	DÖDEN PÅ NÄTET - SOCIALA MEDIER I PALLIATIV VÅRD Sara Natt och Dag, Kurator, Stockholms Sjukhem	Aulan

13.00	13.40	IX. DEN PALLIATIVA VÅRDENS FÖRHÅLLNINGSSÄTT OCH KULTUR	Rum 361
-------	-------	---	---------

Moderator: Christina Ridderbäck

Lise-Lott Dwyer

F58 *Värdighet på äldreboende.*

Dwyer Lise-Lotte, Ersta Sköndal högskola

Marie-Louise Ekeström

F64 *"Liverpool Care Pathway (LPC) Vägledning för vård av döende.*

Marie-Louise Ekeström, Stockholms Sjukhem

Christina Ridderbäck

F60 *Kvalitet i livets slutskede - palliativ vård för äldre på vård- och omsorgsboenden.*

Riddebäck C, Askerstad B, Kuusiniemi R, Simros I, Walheim M, Windus M-J,
Österlind J, Seiger Cronfalk B

SLL, ASiH Handen, ASiH Nacka, Solna Resursteam, ASiH Bylegård, Löwet Närvård, SSH,
Erstadiakoni, FOU Äldre Norr

13.00	13.40	X. PALLIATIVREGISTRET	Rum 357
-------	-------	------------------------------	---------

Moderator: Bertil Axelsson

Marjatta Ahlsén

F30 *Täckningsgrad för inrapporterade dödsfall i Svenska palliativregistret – skillnader mellan olika vårdenhetstyper.*

Ahlsén Marjatta, Axelsson Bertil, Börjesson Susanne, Eriksson Monica, Fransson Greger,
Fürst Carl Johan, Heedman Per-Anders, Lundström Staffan, Mindemark Ingela,
Olsson Maria

Styrgruppen för Svenska Palliativregistret

Lisa Martinsson

F31 Validering av Svenska palliativregistrets dödsfallsenkät.

Martinsson Lisa, Fransson Greger, Heedman Per-Anders, Lundström Staffan, Fürst Carl Johan, Axelsson Bertil

Umeå universitet, Universitetssjukhuset i Linköping, Svenska palliativregistret, Stockholms Sjukhem, Storsjögläntan

Alireza Gholiha

F32 Bristande journaldokumentation gällande vård i livets slutskede.

Gholiha Alireza, Fransson Greger, Fürst Carl Johan, Heedman Per-Anders, Lundström Staffan, Axelsson Bertil

13.00 13.40 XI. PERSONALENS SITUATION Rum 353

Moderator: Inga-Lill Källström Karlsson

Elisabeth Bergdahl

F33 Utveckling av sjuksköterskors förmåga att reflektera över hur goda vårdrelationer kan skapas till döende människor.

Bergdahl Elisabeth, Ersta Sköndal högskola

Birgitta Wallerstedt

F57 Att dela livet och döendet - en balansakt mellan utsatthet och trygghet. Undersköterskors upplevelser av att arbeta som vak hos döende personer.

Wallerstedt Birgitta, Andershed Birgitta, Benzein Eva

Örebro universitet, Ersta Sköndal högskola, Linnéuniversitetet

13.00 13.40 XII. UTVECKLINGS- OCH FÖRBÄTTRINGSARBETE Rum 351

Moderator: Maria Jakobsson

Kristina Fredriksson

F34 Kvalitetssäkring av samtalsformer inom avancerad palliativ vård.

Fredriksson Kristina, Skinner Richard, Bergström Ann-Marie, Håkansson Nicolaj, Kvalificerad vård i hemmet Hässleholm-Kristianstad

Gunhild Hultberg

F35 Omhändertagande av avliden patient.

Hultberg Gunhild, Karlsson Maria, Klockare Ewa

Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Susanne Dufva

F36 Onkologisk sårsmottagning för patienter med maligna tumörsår.

Dufva Susanne, Granhäll Olsson Kerstin

Karolinska Universitetssjukhuset

13.40 14.00 PAUS

14.00 14.55 17 STARKA OPIOIDER PÅ MARKNADEN, VILKEN SJUTTON SKA JAG VÄLJA? Aulan

Staffan Lundström, Med dr, överläkare Stockholms Sjukhem

TRÖST

Astrid Norberg, professor emerita

14.00 14.55 XIII. PALLIATIV VÅRD FÖR BARN OCH UNGA Rum 361

Moderator: Georg Engel

Diskussion inför öppnande av Ersta Barnhospice

14.00 14.55 XIV. ATT VARA NÄRSTÅENDE DEL 2 Rum 357

Moderator: Birgitta Andershed

Susanne Lind

F7 NÄR ETT VUXET BARN FÅR CANCER OCH DÖR,
Seniora mammors upplevelse av sitt vuxna barns cancersjukdom och död.

Lind Susanne, Onkologiskt Centrum Stockholm-Gotland, Karolinska Universitetssjukhuset

Ingbritt Borstrand

F8 Att bli bemött med respekt och lyhördhet i kontakten med det palliativa hemsjukvårdsteamet.

Borstrand Ingbritt, Hult Anders

Palliativa Teamet, Västra Göteborg

Tove Bylund Grenklo

F9 Att inte kunna lita på att döende föräldrar fått bästa möjliga vård.
Avsaknad av tillit till sjukvården av döende föräldrar och psykisk ohälsa hos efterlevande tonårsdöttrar.

Grenklo Bylund Tove, Kreicbergs Ulrika, Steineck Gunnar, Valdimarsdóttir Unnur, Fürst Carl Johan

Stockholms Sjukhem, Karolinska Institutet

14.00 14.55 XV. VÅRDPLANERINGSMETOD OCH NUTRITIONSVÅRDPROGRAM Rum 353

Moderator: Ylva Orrevall

Ulla Molander

F62 Olika mål för fortsatt vård – en metod att finna en fungerande lösning för patient och närstående.

Molander Ulla, Benkel Inger, Klockare Ewa, Westman Anne-Marie

Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Lena Söderberg

F63 Lokalt vårdprogram. Nutrition i palliativ vård.

Söderberg Lena, Hedlund Åsa, Persson Margareta

Ersta Hospice/ASIH.

14.00 14.55 XVI. BLODTRANSFUSIONER I PALLIATIV VÅRD – HUR OCH VARFÖR? Rum 351

Moderator: Carl Johan Fürst

Margareta Gustavsson

F44 Transfusion av erytrocytkoncentrat till patienter med palliativt vårdbehov i ordinärt och särskilt boende. En retrospektiv studie i Värnamo sjukvårdsområde.

Margareta Gustavsson, Värnamo Sjukhus

Kerstin Unnerstedt

F61 Blir patienterna symptomlindrade av blodtransfusioner? En utvärdering av 30 transfusioner i avancerad hemsjukvård.

Unnerstedt Kerstin, Martinsson Ulla

Akademiska sjukhuset

14.55 15.15 KAFFE/POSTER

15.15 16.00 PANELDEBATT: NÄR BLIR DEN PALLIATIVA VÅRDEN EN SJÄLVKLARHET FÖR ALLA?

Aulan

Moderatorer: Eva Thorén Todoulos, Carl Magnus Edenbrandt

Deltagare: Lars-Erik Holm, Maria Jakobsson, Birgit Rasmussen

16.00 16.15 AVSLUTNING